

รายงานการวิจัยบุคลากร (R2R)

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

The study of raising of parents on the growth and development of early
childhood. Rajabhat Maha Sarakham University Demonstration School.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นวพร พันธุ์ประสิทธิ์
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

หัวข้อวิจัย การศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก
ปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ดำเนินการวิจัย นวพร พันธุ์ประสิทธิ์
หน่วยงาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 10 แผน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ .01
2. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับ การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Research Title	The study of raising of parents on the growth and development of early Childhood. Rajabhat Maha sarakham University Demonstration School.
Researcher	Nawaporn Panprasit
Organization	Demonstration school Rajabhat Maha Sarakham University
Year	2018

ABSTRACT

This research aims to study the conditions for economic growth and development of early childhood and study of factors that affect the growth and development of early childhood. Aspects of raising parental and community involvement.

The population used in this research is the kindergarten students, Rajabhat Maha sarakham University demonstration, the number of 20 people used tools in the research include the planned activities to develop creative ideas for early childhood, the number 10 plans.

The research found that:

1. The development of creativity of the early childhood experiences using creative activities, planned events, significant examples san way. .01 level statistics
2. The development of creativity of the early childhood experiences using creative activities based on the parent's parenting plan to the growth and development of early childhood early childhood received higher. Organizing experience, using creative activities according to the plan, according to tricks experience teaching languages, statistically significant at the .01 level

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอขอบคุณ บุคลากรและอาจารย์ ฝ่ายอนุบาล โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่คอยให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมในครั้งนี้

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยในปีงบประมาณปี 2561 ในครั้งนี้

นภาพร พันธุ์ประสิทธิ์

2561

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดูแลเด็กปฐมวัยมักให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโต โดยใช้วิธีการชั่ง น้ำหนัก วัดส่วนสูง แล้วปล่อยให้พัฒนาการเกิดขึ้นตามวัย ต่อมาความตื่นตัวทางวิทยาการใหม่ๆ ส่งผลให้ หันมาสนใจ และให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี ทั้งในกลุ่มเด็กปกติ และ เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการสำหรับลักษณะพัฒนาการเด็กจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน โดยเด็กจะชันคอ คืบ คลาน นั่ง ยืน เดิน และวิ่งได้ตามลำดับ ซึ่งแต่ละคนก็จะมีแบบฉบับลักษณะเฉพาะของตนเอง เช่น พูดเร็ว - ช้าไม่เท่ากัน พื้นฐานอารมณ์แตกต่างกัน เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการเด็ก ได้แก่ พันธุกรรมที่ได้รับจากพ่อแม่ วุฒิภาวะและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู ในภาพรวมพัฒนาการ เด็กประกอบด้วยพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา ด้านความเข้าใจ ภาษาและการใช้ภาษา ด้านการช่วยเหลือตนเองและทักษะทางสังคมในอดีตพบว่าเด็กไทยมีปัญหาเรื่อง ขาดสารอาหาร น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ส่งผล กระทบต่อการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งพบว่าเด็กมีแนวโน้มน้ำหนักเกิน เกณฑ์หรืออ้วน ดังการศึกษา ของแพทย์หญิง ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคณะ ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย ในปี พ.ศ. 2544 ด้าน ภาวะโภชนาการของเด็กปฐมวัยเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงน้ำหนักส่วนสูง และเครื่องชี้วัดภาวะ โภชนาการของประชาชนไทย อายุ 1 -19 ปี พบว่าภาวะโภชนาการจากการเทียบน้ำหนักตามอายุ มากกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 7.1 น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 6.9 ด้านประเมินภาวะโภชนาการจากส่วนสูง ตามเกณฑ์อายุ พบว่า เตี้ย ร้อยละ 8.7 ค่อนข้างเตี้ย ร้อยละ 9.8 สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 2.7 ค่อนข้างสูง ร้อยละ 3.1 และการประเมินภาวะโภชนาการน้ำหนักตามส่วนสูง พบว่า มีภาวะอ้วน ร้อยละ 6.8 ผอม ร้อยละ 5.1 แสดงให้เห็นว่าปัญหาเด็กปฐมวัยมีภาวะอ้วนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยนั้นสามารถกระตุ้นและส่งเสริมด้วย วิธีการต่างๆหลายวิธีซึ่งออกมาในรูปแบบเทคนิคและกระบวนการสอนตลอดจนกิจกรรมส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ เช่น กิจกรรมการเล่น เกม กิจกรรมดนตรี และการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางภาษา กิจกรรมการด้านค้นคว้าทดลองทางวิทยาศาสตร์นละกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมด้านศิลปศึกษานั้น เฮแมน (Hayman, อังใน โกศล ภูพลอย, 2531, หน้า 73) กล่าวว่า การสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส แสดงความคิดสร้างสรรค์ คงไม่มีอะไรดีไปกว่าการทำกิจกรรม ศิลปะ เพราะศิลปะนั้น นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์แล้วยังช่วยพัฒนา บุคลิกภาพ พัฒนาจิตใจให้เด็กได้อีกด้วย และ วิคเตอร์ (Viktor, อังใน สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ, 2531, หน้า 62) ได้กล่าวว่ากิจกรรมศิลปะเป็น กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สุนทรีย์ทุกๆ และเป็นโอกาสให้เด็กได้ค้นหาวิถีทาง

แก้ปัญหาและวิธีการทำงานแปลกใหม่สอดคล้องกับความเห็นของ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2535, หน้า 188) ที่ให้ความเห็นว่า สำหรับเด็กปฐมวัย แล้วกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กเป็นอย่างมาก ทั้งการวาด ภาพ ระบายสี การปั้น การฉีกปะแปะติด ตัด พับ ร้อยประดิษฐ์ ฯลฯ ทั้งนี้เพราะในขณะที่เด็ก ทำกิจกรรมศิลปะนั้นเด็กจะได้พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลงานทางศิลปะ จึงกล่าวได้ว่ากิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณค่าในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ เด็กปฐมวัย ด้วยเหตุนี้ ศิริลักษณ์ ศรีกมล (2539, หน้า 189) จึงให้ความเห็นสนับสนุนว่า ศิลปะช่วยพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์และการเจริญเติบโตทางสุนทรีย์ จะเห็นได้จากการแสดงออกของเด็กในด้านที่แปลกใหม่ทั้งรูปแบบความคิดริเริ่มของความคิดและการพัฒนาในเรื่อง ความสวยงามโดยแสดงความสามารถในการรวบรวมความคิดและความเสื่กเกี่ยวกับรูปร่าง วัสดุ สี ดังนั้นกิจกรรมต่างๆ ทางศิลปะจึงนับว่ามีคุณค่าต่อเด็กมาก การจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กนั้น ควรจัดกิจกรรม ที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เพื่อล่อและจูงใจให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน ได้ใช้ความคิดริเริ่มและใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ให้มากที่สุด (กองวิชาการ, 2527, หน้า 1) นอกจากนี้แล้วการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็ก ต้องให้เด็กมีโอกาสในการเลือก โดยเปิดโอกาสให้ เด็กมีอิสระในการทดลอง ค้นคว้า ดังที่ โฉมทัย อุดมบุญญานุกภาพ (2537, หน้า 14-15) ได้กล่าวว่าทำให้เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะอย่างอิสระด้วยตนเองให้มากที่สุด ตามแนวการจัดกิจกรรมที่เด็กริเริ่มอย่างอิสระ (Child Initiated Activities) จะช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะจากสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จัดหาไว้หลากหลายด้วยตัวเอง เด็กเอง ไม่ถูกเร่งรัดเวลาในการทำกิจกรรมและไม่ต้องมีครูมาควบคุม เด็กจึงมีโอกาสสำรวจและริเริ่มทำกิจกรรมอย่างอิสระ ทำให้เด็กเกิดความคิดแปลกใหม่อย่าง มาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของโรเจอร์ส (Rogers, อ้างใน สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ, 2531, หน้า 61) ที่ให้ความเห็นว่าสภาวะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้บุคคลคือสภาวะที่บุคคล รู้สึกมีความปลอดภัย เชื่อมั่นในตัวเอง เป็นที่ยอมรับมองเห็นตนเองมีคุณค่าและมีความเป็น อิสระ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนั้น จะเกิดขึ้นได้ในสภาวะที่ มีความอิสระในการแสดงออก

ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของโลก เนื่องจากสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงได้มีผู้ให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก ดังที่ ฮิลล์ (Hill, อ้างใน โฉมทัย อุดมบุญญานุกภาพ, 2537, หน้า 12) ได้กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในทางรูปแบบการพัฒนาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยถูกสร้างขึ้น มันสามารถผลิตเครื่องยนตกลไก ศิลปกรรมและสิ่งของต่างๆ ที่เป็นผลงานของมนุษย์

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญ มากและสามารถพัฒนาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กวัย 0-6 ปี เพราะถือว่าเป็นวัยทองแห่งการ สร้างสรรค์ แต่เด็กปฐมวัยกลับไม่ได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เท่าที่การ จึงเป็นเหตุให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ แบบการจัดกิจกรรมเพื่อเปิด

โอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ และได้ทำกิจกรรมที่ตนเองเลือกทำอย่างอิสระเสรี โดยไม่ถูกจำกัดตรรกะทางความคิดและ การกระทำ เพราะผู้วิจัยมีความเชื่อว่าหากเด็กได้อิสระในการเลือกทำและอิสระในการกระทำ พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กย่อมพัฒนาเต็มศักยภาพ เมื่อเด็กปฐมวัยได้รับการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เด็กย่อมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ สูงและสามารถนำศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์-พัฒนาตนเองและสังคมให้ ดำรงอยู่และ เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านการเลี้ยงดู

ของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดเนื้อหาตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

- 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การปฏิบัติในกิจกรรม
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์กับกิจกรรมมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น
2. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามการจัดกิจกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของเด็กในการคิดได้หลายทิศทาง ปริมาณมาก และมีความคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์เรนซ์ โดยวัด 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ค่าความแตกต่างของคะแนนทดสอบ ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาลสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยให้เด็กได้แสดงออก ทางความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรม ศูนย์ศิลปะ เสรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์
2. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
3. การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
4. อุปสรรคของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
5. พัฒนาการของเด็กปฐมวัย
6. กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
7. วิธีการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะมีแบบแผน แตกต่างจากพัฒนาการด้านอื่นๆ สามารถพัฒนาได้มากกว่าวัยผู้ใหญ่ ทอร์แรนซ์ (Torrance, อ้างใน กรม วิชาการ, 2535, หน้า 3) สรุปลักษณะพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

เด็กวัยทารก-วัยก่อนเรียน (อายุระหว่าง 0-6 ปี)

ในช่วงอายุ 0-2 ปี เด็กเริ่มพัฒนาการ จินตนาการในช่วงขวบแรกเด็กต้องการรู้เรื่อง ต่างๆ พยายามเลียนเสียงและจิ้งหะ เมื่ออายุ 2 ขวบเด็กต้องการให้มีอะไรพิเศษเกิดขึ้น เด็ก กระตือรือร้นที่จะได้สัมผัส ชิมและดูทุกสิ่งทุกอย่าง เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น แต่วิธีการ แสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน

ในช่วงอายุ 2-4 ปี เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับโลก โดยประสบการณ์ตรงและทำสิ่งนั้นๆซ้ำ โดยการ เล่นที่ใช้จินตนาการ เด็กตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่ตามธรรมชาติ ช่วงความสนใจของ เด็กจะสั้นโดย เปลี่ยนการเล่นอย่างหนึ่งไปอีกอย่างหนึ่งเสมอ เด็กเริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นตัว ของตัวเอง เด็กวัยนี้มัก ทำในสิ่งที่เกินความสามารถของตนเองทำให้เกิดความรู้สึกโกรธและ คับข้องใจ

ในช่วงอายุ 4-6 ปี เด็กเริ่มสนุกสนานกับการวางแผน การเล่นเกมการทำงาน เด็กเรียนรู้ บทบาท ของผู้ใหญ่ โดยการเล่นสมมติ มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่เป็นจริงและถูกต้อง เด็ก สามารถเชื่อมโยง เหตุการณ์ต่างๆ แห้วว่าจะไม่เข้าใจเหตุผลนัก เด็กทดลองเล่นบทบาทต่างๆ โดยใช้จินตนาการของเด็ก เองลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัยนี้ค่อนข้างจะเป็นธรรมชาติที่ปรากฏชัด

ดังนั้นครูหรือผู้ปกครองจะต้องพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เพื่อที่จะสามารถ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กได้ถูกต้องตามระดับอายุของเด็ก
ลักษณะเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

แมคคินสัน (Mackinson, อ้างใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2535, หน้า 24) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์พบว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีสมาธิ ความพยายาม สามารถพินิจพิเคราะห์ความคิดอย่างถี่ถ้วนในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังมีลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือเป็นผู้เปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ ชอบแสดง ออกมากกว่าเก็บกด

ทอร์แรนซ์ (Torrance, อ้างใน อารี รังสินนท์, 2532 หน้า 662) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก สรุปได้ว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะ พฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. อยากเอ่ยนามเห็น มีความกระหายใคร่รู้อยู่ในใจ
2. ชอบเสาะแสวงหา สืบหาศึกษา คนคว่ำและทดลอง
3. ชอบซักถามและถามคำถามแปลกๆ
4. ช่างสงสัย เป็นเด็กที่มีความเสือกแปลกประหลาดใจในสิ่งที่พบเห็นเสมอ
5. ช่างสังเกต
6. ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด
7. มีอารมณ์ขัน คิดและมองสิ่งต่างๆ รอบด้านในมุมที่แปลก
8. มีสมาธิดีในสิ่งที่ตนเองสนใจ
9. พอใจและสนุกสนานกับการใช้ความคิด
10. สนใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวาง
11. มีความเป็นตัวของตัวเอง
12. มีความมั่นใจในตนเอง
13. มีจินตนาการ

ดุซงกี บริพัตร ณ อยุธยา และสายฤดี วรกิจโกศาทร (2536, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะเด่นๆ ดังนี้

1. กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าพูด โดยไม่กลัวจะถูกตำหนิ
2. ไม่ชอบทำอะไรง่ายๆ ซ้ำๆ
3. มีความมั่นใจในตนเองสูง ไม่คล้อยตามใคร
4. เป็นคนที่มีความสุข และสนุกอยู่กับงาน
5. แข่งขันตัวเองอยู่ตลอดเวลา ไม่ชอบแข่งขันกับใคร
6. อยากรู้ อยากเห็น ช่างสงสัย ช่างสังเกต
7. สนใจอะไรหลายๆ อย่างรอบด้าน
8. มีอารมณ์ขัน

อารี พันธุ์ณี (2537, หน้า 69) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความคิด สร้างสรรค์ดังนี้

1. อยากรู้อยากเห็น มีความใคร่รู้อยู่เป็นนิจ
2. ชอบเสาะแสวงหา สำรวจศึกษา ค้นคว้า ทดลอง
3. ชอบซักถามและถามคำถามแปลกๆ
4. ช่างสงสัย เป็นเด็กที่มีความรู้สึกแปลกประหลาดใจในสิ่งที่พบเห็นเสมอ
5. ช่างสังเกตมองเห็นลักษณะที่แปลกหรือผิดหรือช่องว่างที่ขาดหายไปได้ง่าย

รวดเร็ว

6. ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด
7. มีอารมณ์ขันมองเห็นสิ่งต่างๆ ในแง่มุมที่แปลกและสร้างอารมณ์ขันอยู่เสมอ
8. มีสมาธิในสิ่งที่ตนสนใจ
9. สนุกสนานในการใช้ความคิด
10. สนใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวาง
11. มีความเป็นตัวของตัวเอง

สรุปได้ว่า ลักษณะเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้น จะต้องเป็นผู้ที่เปิดรับประสบการณ์ อย่างอิสระ มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบเสาะแสวงหา สำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เป็นต้น ดังนั้นการที่จะส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวเพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กนั้นต้องดูประสบการณ์ให้เด็กได้สังเกต ได้เล่นและได้ซักถาม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการแสดงออกทางความคิดด้วยคำพูด และการกระทำตามจินตนาการและความพอใจของเขา ซึ่งการกระทำเหล่านี้จะพัฒนามาถึงจุดที่ทำให้เด็กต้องเปลี่ยนแปลงประสบการณ์เดิมให้เป็นประสบการณ์ใหม่

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

โรเจอร์ส (Rogers, อ้างใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2535, หน้า 50-51) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โรเจอร์สได้เสนอ แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. จัดให้มีภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิต โดยคำนึงถึงกระบวนการ 3 ประการ ได้แก่
 - 1.1 ยอมรับในคุณค่าของเด็กแต่ละคน เคารพในความคิดเห็นและเชื่อมั่นในตัวเด็กอย่างไม่มีเงื่อนไข
 - 1.2 สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่มีการวัดและประเมินผล เพื่อทุกคนทำงาน ด้วยความสบายใจ ไม่ต้องห่วงหรือวิตกว่าจะได้คะแนนไม่ดี ทำให้เป็นอิสระ เป็นตัวของ ตัวเอง กล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี
 - 1.3 มีความเข้าใจในผลงาน โดยเฉพาะการสร้างสรรค์สิ่งแปลกๆ จัดให้มีภาวะที่มีเสรีในการแสดงออก เช่น การพูด การแสดงออกหรือการทำสิ่งที่มีลักษณะ แปลกใหม่

แบลนท์ และ คลอสเมียร์ (Blaut and Klausmier, อ้างใน วิญญู ทูลศร, 2535, หน้า 37) ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. สนับสนุนและกระตุ้นการแสดงความคิดเห็นหลายๆด้าน ตลอดจนการแสดงออก ทางอารมณ์
2. เน้นสถานการณ์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนไม่จำกัดการแสดงออก ของเด็กให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันโดยตลอด
3. พยายามไม่หล่อหลอมหรือกำหนดแบบให้เด็กมีบุคลิกภาพเหมือนกันหมดทุกคน แต่ควรสนับสนุนและส่งเสริมการคิดที่แปลกๆ ใหม่ๆ ตลอดจนวิธีการที่แปลกใหม่อยู่เสมอ
4. ไม่ควรเข้มงวดกวดขันหรือยึดมั่นอยู่กับระเบียบปฏิบัติซึ่งจำกัดในการกระทำ หรือผลงาน และไม่ยอมรับสิ่งอื่นใดนอกเหนือไปจากแบบแผน
5. ไม่สนับสนุนหรือให้รางวัลเฉพาะผลงานหรือการกระทำซึ่งมีการทดลองทำงานเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ผลงานแปลกๆ ใหม่ๆ ก็น่าจะได้รับรางวัลหรือคำชมเชยด้วย

ทอร์แรนซ์ (Torrance, อ้างใน อารี พันธุ์มณี, 2537, หน้า 82-83) ได้กล่าวถึงการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจต่อคำถามและคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก
2. ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลกๆ ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง
3. กระตือรือร้นต่อคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก ด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวา หรือชี้แนะให้เด็กหาคำตอบจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง
4. แสดงและเห็นให้เด็กเห็นว่า ความคิดของเด็กนั้นมีคุณค่าและนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ได้
5. กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้โอกาสและเตรียมการให้ เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง และยกย่องเด็กที่พยายามเรียนรู้ด้วยตนเอง
6. เปิดโอกาสให้นักเรียน เรียนรู้หรือค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ โดยไม่ต้องใช้ วิธีบังคับ ด้วยคะแนนการสอบ หรือการตรวจสอบ เป็นต้น
7. พึงระลึกเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เด็ก ต้องใช้เวลาและพัฒนา อย่างค่อยเป็นค่อยไป
8. ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเองและยกย่องชมเชยเมื่อเด็กมีจินตนาการ ที่แปลกกว่าผู้อื่น

ดังนั้น ความรู้สึกอิสระที่จะคิดได้แปลกๆ และสภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิตใจ เป็นภาวะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก และเป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมจากพ่อแม่ ครู อาจารย์และ ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กที่จะจัดบรรยากาศเหล่านี้ให้เด็ก เนื่องจากถ้าเด็กมีความคิด สร้างสรรค์แล้ว เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะมีความคิดสร้างสรรค์ด้วย

การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ครูและวิธีการสอนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เนื่องจากทั้ง ตัวครูและวิธีการสอนมีบทบาทต่อบรรยากาศในห้องเรียนโดยตรง ซึ่ง ทอร์เรนซ์ (Torrance, อ้างใน คะนิง สายแก้ว, 2533, หน้า 23) ได้ให้หลักการสำคัญสำหรับครูที่จะใช้เพื่อส่งเสริม พฤติกรรมสร้างสรรค์ดังนี้

1. เอาใจใส่ต่อคำถามที่แปลก เพื่อฝึกทักษะในการใช้คำถาม
2. เอาใจใส่ต่อจินตนาการและความคิดที่แปลก
3. แสดงให้นักเรียนเห็นว่าความคิดนั้นมีคุณค่า เพราะนักคิดที่ยิ่งใหญ่ทั้งหลายของโลกมีความเชื่อมั่นว่า ความคิดของตนเองมีคุณค่ากว่าการไปลอกเลียนผู้อื่น

4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สืบทอดโดยไม่ต้องมีการประเมินผล
5. ประเมินผลโดยการชี้แจงถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้แล้วทอร์เรนซ์ก็ยังได้เสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ให้อ่านหนังสือประเภทไม่สมบูรณ์
2. ให้นำเรื่องราวตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไปที่ไม่เกี่ยวข้องมาประกอบกัน เป็นเรื่องเดียวกัน
3. การเอาข้อมูลต่างๆ มาปะติดปะต่อกันให้เป็นสิ่งใหม่
4. การใช้คำถามประเภทเร้าให้คิด
5. เร้าให้ระลึกถึงประสบการณ์
6. ชี้ให้เห็นว่าความรู้ย่อมมีการเพิ่มพูนอยู่เสมอ
7. การเล่าเรื่องสมมติแล้วตั้งคำถามให้คิด

เดวิส (Davis, อ้างใน คะนิง สายแก้ว, 2533, หน้า 24) กล่าวว่า แนวทางที่ครูจะช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์ในตัวเด็กพัฒนาขึ้นได้ มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. การใช้กลวิธีสร้างสรรค์ (Use of Creative Tactics) การสอนให้เกิดความคิด สร้างสรรค์ นั้นมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนรู้จักการยืดหยุ่น (Flexibility) และเป็นคนใจกว้าง ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ (Open Mindness) โดยสอนกระบวนการบางอย่างเพื่อให้รู้จักนำไป ประกอบกันเป็นความคิดใหม่ๆ ให้เกิดแรงจูงใจ ที่จะนำความสามารถในตนเองออกมาใช้ให้ มากที่สุด

2. การเรียนรู้ความคิดสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้ปฏิบัติจริง (Learning Creativity by Doing Creativity) ครูที่สอนต้องปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ด้วย ซึ่งจะทำให้เด็กคุ้นเคยกับ นักเรียน รู้จักยืดหยุ่น ใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิด การแก้ปัญหาอย่างจินตนาการของเด็ก นักเรียนได้

3. บรรยากาศที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ (Creative Atmosphere) สภาพใน ห้องเรียน ต้องเอื้ออำนวยให้นักเรียนได้แสดงความคิดอย่างเสรีเพื่อให้เกิดความคิดที่ จินตนาการแปลกๆ

วรารณณ์ รักวิจัย (2522, หน้า 34-35) ได้เสนอแนะวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมให้เด็ก ปฐมวัยเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่บังคับให้เด็กทำตามคำสั่ง

2. ส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ เมื่อเด็กประสบผลสำเร็จควรจะให้ รางวัลหรือแรงเสริม
3. ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนคิดเป็น ช่างสังเกต ช่างถาม ช่างซัก โดยครูต้องตอบสนอง คำถามของเด็กด้วยความกระตือรือร้น ไม่ควรจะบอกปิดคำถามของเด็ก
4. จัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ
5. สนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีบุคลิกภาพทางสร้างสรรค์ ด้วยการกระตุ้นให้เกิด ความคิดหลายๆ ด้าน เกิดอารมณ์ขัน มีความอยากรู้อยากเห็น สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่จำกัดการแสดงออกของเด็ก
6. อย่าเข้มงวดในแบบแผนมากเกินไป สนับสนุนให้เด็กได้มีการแสดงออก โดยการยอมรับของหมู่คณะอย่างเสรี
7. อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัลผลงานที่ดีเด่นอย่างเดียว ควรจะยอมรับผลงานหรือ การทดลองของเด็กทุกคนที่เป็นผลงานแปลกใหม่
8. แสดงให้เห็นว่าทุกคนมีความสำคัญ และความคิดของเด็กทุกคนเป็นความคิด ที่นำไปสู่ผลที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์
9. ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กทุกคน และให้อิสระในการคิดการทำ
10. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ให้ช่วยเด็กในการคิดค้น สำรวจและทดลอง
11. จัดประสบการณ์ใหม่ให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี

จากการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้แสดงออกมาได้ อย่างเต็มความสามารถ โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนบรรยากาศที่เด็กรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เด็กรู้สึก ปลอดภัย ซึ่งเกิดจากการรู้สึกว่าคุณค่า ได้รับการยอมรับ และให้เด็กมีเสรีภาพทางใจ โดย ไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือประเมินค่าผลงานของเด็ก

อุปสรรคของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล อาจจะมีอุปสรรคที่จะสกัดกั้น ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร ซึ่ง รอว์ลินสัน (Rawlinson, อ้างในกรมวิชาการ, 2535, หน้า 17 -18) ได้ศึกษารวบรวมอุปสรรคเหล่านี้ไว้เป็น 6 ประการ ดังนี้

1. การต้องการคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว (The One Right Answer) บุคคลทั่วไป หรือแม้แต่ผู้ที่ชอบวิเคราะห์ จะพยายามหาคำตอบซึ่งถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และจะมีความพอใจเมื่อพบคำตอบนั้นแล้ว แต่, ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เมื่อพบคำตอบแล้วเขา จะหาคำตอบหรือผลเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากคำตอบที่ถูกต้องนั้น

2. การจำกัดความคิดตนเอง (The Self Imposed Barrier) บุคคลทุกๆ ไป จะคิดในขอบเขตที่จำกัด ซึ่งในบางปัญหาที่จะไม่สามารถหาคำตอบได้ แต่ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะ คิดเกินขอบเขต ไม่อยู่ในวงจำกัด และเขาจะพบวิธีแก้ปัญหาในที่สุด

3. ความเคยชิน (Conformity) บุคคลทุกๆ ไปจะคิดเท่าที่เห็นปรากฏตามความเคยชิน หรือประสบการณ์ที่เคยมีมา แต่ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดในแงุ่มต่างๆ นอกเหนือจากที่ เป็นอยู่

4. การไม่สนใจในสิ่งที่ท้าทายความคิด (Failing to Challenge the Obvious) มีการกระทำบางอย่างที่ท้าทายความสนใจ และความคิดซึ่งถ้าพิจารณาแล้วก็ไม่น่าเป็นไปได้ แต่ก็ อาจเป็นไปได้คนทั่วไปไม่สนใจทำสิ่งเหล่านี้ แต่ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะพยายามทำสิ่ง เหล่านั้นให้เป็นจริงขึ้นมาให้ได้

5. การประเมินผลความคิดเร็วเกินไป (Evaluating Ideas too Quickly) นักวิเคราะห์ หรือคนทั่วไปมักจะประเมินผลความคิดของเขาเกือบจะทันที เมื่อเริ่มใช้ความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น

6. ความกลัวจะถูกมองว่าโง่ (The Fear of Looking a Fool) บุคคลทั่วไปจะไม่ พยายามแสดงความคิดเห็นของตนออกมาด้วยกลัวว่าจะถูกมองว่าโง่แต่ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะไม่คิดเช่นนี้ เขาจะกล้าแสดงความคิดเห็นออกมาให้มากที่สุดที่จะทำได้ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึง คุณภาพความคิดเหล่านั้น เพราะอาจจะมีความคิดความใดความหนึ่งเป็นความคิดสร้างสรรค์ ที่ดีมากก็ได้

อารี รังสินันท์ (2526, หน้า 118-119) ได้กล่าวว่า อุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. การไม่ชอบให้ซักถาม หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ ไม่ชอบและไม่สนับสนุนให้เด็ก เป็นคนช่างซักช่างถาม หรือยับยั้งการถามและรู้สึกไร้ค่าและไม่พอใจการที่เด็กซักถามบ่อยๆ

2. การเอาอย่างกันหรือการทำตามอย่าง หมายถึง การกระทำที่ชอบเอาอย่างกัน คิดตามกัน คิดในสิ่งที่เคยมี เลียนแบบของเดิมไม่กล้าคิดและกระทำให้แตกต่างจากคนอื่นเหมือนของเดิม บางครั้งอาจจะกล้าคิดแต่ไม่กล้าแสดง เพราะกลัวลูกหัวเราะเยาะ กลัวสังคมไม่ยอมรับ

3. การเน้นบทบาทและความแตกต่างทางเพศมากเกินไป หมายถึง การที่สังคมได้ กำหนดบทบาทของเพศหญิงและเพศชายอย่างเคร่งครัด ทำให้ทั้งสองเพศไม่กล้าล่วงล้ำ เส้นที่ขีดกำหนดไว้ทั้งที่ตนมีความสามารถ

4. วัฒนธรรมที่เน้นความสำเร็จและประณามความล้มเหลว หมายถึง การที่สังคมมี ค่านิยมต่อความสำเร็จมากเกินไป เมื่อทำการสิ่งใดแล้วก็ต้องการให้เกิดความสำเร็จเพียงถูกเพียงอย่าง เดียว ความล้มเหลวเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับและทำให้อับอายดังนั้นจึงทำให้เด็กไม่กล้าทดลองของ ใหม่เพราะกลัวความล้มเหลวและผลที่ได้จากสังคมคือ การดูถูกดูแคลน

5. บรรยากาศที่เคร่งเครียดและเอาจริงเอาจังมากเกินไป หมายความว่า การกระทำ และความคิดทุกอย่างต้องอยู่ในระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งเครียด จะคลาดเคลื่อนหรือเบี่ยงเบนไปแม้แต่เล็กน้อยก็ถือว่าเป็นความผิดอันยิ่งใหญ่และไม่สามารถยกยให้

6. ความกลัว หมายถึง ความไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดง และไม่กล้ากระทำสิ่งใดใหม่ เพราะกลัวการถูกหัวเราะเยาะกลัวการถูกตำหนิติเตียน กลัวเสียหน้า และกลัวการถูกกบฏโทษ

7. ความเคยชิน หมายถึง การยอมรับหรือการติดอยู่กับรูปแบบหรือการกระทำเดิม ที่เคยทำเป็นประจำโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ เคยชินกับสภาพชีวิตที่เคยเป็นมา

8. ความมีอคติหรือความลำเอียง หมายถึง ความเชื่อและคิดตามทัศนคติของตนเอง ลำเอียงและยึดมั่นกับความเข้าใจของตนโดยไม่ยอมรับรู้อะไรใหม่ทำให้เกิดทัศนคติที่คับแคบไม่ยอมเชื่อแนวทางอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ คิดเพียงว่าคำตอบที่ถูกต้องมีเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น และการในการตัดสินใจต่างๆ ก็จะนำเอาความคิด ความเชื่อของตนเองแต่เพียงอย่างเดียวเข้ามาเป็น เกณฑ์ตัดสินเท่านั้น

9. ความเฉื่อยชา หมายถึง ความอืดอาดเชื่องช้า และความล่าช้าในการคิดริเริ่ม ทั้งความคิดและการกระทำ

10. ความเกียจคร้านไม่เอาจริงเอาจัง หมายถึง ทำงานอย่างไม่เต็มที่ ไม่เต็มความสามารถ ชอบแต่ความสะดวกสบาย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2530, หน้า 105-106) ได้กล่าวไว้ว่า อุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการมีดังนี้

1. ความเคยชินที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู หรือการศึกษาเล่าเรียนที่ไม่มีลักษณะของ ความคิดสร้างสรรค์
2. ความกลัว ไม่กล้าเสี่ยง ขาดความมั่นใจ ขาดการให้กำลังใจสนับสนุนที่จะ กล้าคิดกล้าทำ
3. มีอคติ เนื่องจากประสบการณ์การเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่เด็กได้รับ
4. ความเฉื่อยชา เป็นผลมาจากการขาดการฝึกอบรม การเลี้ยงดู การเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อม

โดยสรุปแล้ว สิ่งที่สกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ได้แก่ ความไม่รู้ ความกลัว อคติ นละ การขาดความกระตือรือร้น บรรยากาศที่เคร่งเครียดมากเกินไป สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคที่จะ ทำให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ ครูจะต้องยอมรับและเข้าใจอุปสรรคเหล่านี้เสียก่อน เพื่อว่าจะได้ป้องกันและเพิ่มปัจจัยการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยประสานงานกับทางบ้านแม้จะเป็นงานที่ยุ่งยาก หากครูมีความมั่นใจ มีความจริงใจต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ให้กับเด็ก เด็กก็จะเติบโตเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ อันจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อไปในอนาคต

พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เด็กมีการพัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็วและมากมาย ซึ่งศิลปะสามารถแสดง ถึงพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เป็นสื่อในการเรียนรู้ ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กควรรู้ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กในช่วงอายุต่างๆ เพื่อจะได้เข้าใจการแสดง ออกของเด็กสามารถแนะนำและส่งเสริมเด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่ง ศิริลักษณ์ สรียมล (2537, หน้า 173-180) ได้อธิบายลักษณะลำดับขั้นพัฒนาการด้านศิลปะไว้ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุ 2-4 ปี

ขั้นนี้เด็กจะพยายามจะกระทำกับวัตถุ เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง สามารถแบ่งได้ 3 ขั้นดังนี้

1.1 ขั้นขีดเขียนที่บังคับไม่ได้ (Disordered Scribbling) เด็กจะขีดเขียนอย่าง สะเปะสะปะ ไม่มีทิศทาง เด็กจะไม่มีการบังคับสายตามากการขีดเขียน เพราะไม่สามารถบังคับ ทิศทางการมองได้ บางครั้งดูเหมือนว่าเด็กไม่สนใจงานของตน

1.2 ขั้นขีดเขียนที่บังคับได้ (Controlled Scribbling) เด็กเริ่มบังคับกลามเนื้อใหญ่ ได้ดี ทำให้การลากเส้นทำได้ดีขึ้น เส้นยาวขึ้น มีทิศทางใกล้เคียงกัน เส้นซ้ำๆ วนๆ ในขั้นนี้เด็ก สามารถเชื่อมโยงการมองเข้ากับพัฒนาการด้านร่างกายได้ ทำให้เด็กสามารถเขียนเส้น อาจเป็นเส้นในแนวนอน แนวตั้งหรือเป็นวงกลมก็ได้

1.3 ขั้นการให้ชื่อรอยขีดเขียน (The Naming of Scribbling) เป็นขั้นที่มีความ สำคัญขั้นหนึ่ง เป็นจุดเริ่มต้นของการให้ชื่อสิ่งที่เด็กขีดเขียน เด็กสามารถเชื่อมโยงการลากมือ ขีดเขียนเข้ากับสิ่งต่างๆ รอบตัว สามารถเปลี่ยนการเคลื่อนไหวมือ มาเป็นการคิดจินตนาการซึ่งขั้นตอนนี้จะเริ่มเมื่อเด็กอายุ 4 ปีครึ่ง

2. ขั้นก่อนมีแบบแผน (Pre-Schematic Stage) อายุ 4-7 ปี ในขั้นนี้เด็กยังคง พัฒนาการควบคุมการใช้เครื่องมือทางศิลปะอยู่ งานในขั้นนี้จะเป็นลักษณะของสัญลักษณ์ เด็กจะตั้งชื่อสัญลักษณ์ที่สร้างสรรค์ขึ้น การพัฒนา Concept เกี่ยวกับตนเองและสิ่งของยังทำ ได้ไม่ตีนัก ทำให้รูปที่ได้กวาดบรรยายถึงสิ่งเหล่านั้นอยู่ในรูปแบบเรขาคณิต

เยาวพา เดชะคุปต์ (2528, หน้า 96-97) ได้อธิบายขั้นตอนของการพัฒนาการทาง ศิลปะในระดับปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ระยะเส้นยุ่ง (Scribbling Stage) อายุ 2-4 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะแสดงออกโดยการลากเส้นยุ่งๆ ลงบนกระดาษหรือบนพื้นดิน ซึ่งเรียกว่า งานขีดเขียนหรือเส้นยุ่ง ซึ่งจะเป็นการเริ่มต้นของการสร้างงานศิลปะ เด็กในช่วงอายุ 2-4 ขวบนี้จะเป็นวัยที่คิดค้นสิ่งต่างๆ ที่เด็กพบเห็น โดยตั้งคำถามว่า "คืออะไร" "เหมือน อะไร" "มีความรู้สึกอย่างไร" ทุกสิ่งทุกอย่างที่เด็กคิดจะไม่ใช้สิ่งสูญเปล่า แม้ว่าจะสามารถ แสดงออกมาได้เพียงการลากเส้นยุ่งเท่านั้น แต่จะเป็นพื้นฐานของการสร้างผลงานทางศิลปะ ต่อไป เมื่อเด็กอายุราว 2 ขวบจะเริ่มรู้จักใช้ดินสอ สีเทียน ดินเหนียว หรือวัสดุอื่นๆ ในช่วงนี้การหยิบจับวัสดุเหล่านั้นยังเป็นไปได้ไม่ตีนัก เพราะเด็กยังไม่สามารถจะควบคุมกล้ามเนื้อได้ เมื่อเด็ก

อายุมากขึ้นราว 3 ขวบ เด็กจะเริ่มบอกชื่อเส้นสายที่วาด หรือเล่าเป็นเรื่องราวได้ แม้ว่าภาพที่วาดจะเป็นเส้นยุ่งๆ เพียง 2-3 เส้น แต่ก็แสดงว่าเด็กได้พัฒนาการทางความคิดและจินตนาการ โดยใช้สัญลักษณ์ไปอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งผู้ใหญ่ควรให้การสนับสนุนโดยการใช้คำถามเพราะคำถามจะกระตุ้นให้เด็กเกิดความภูมิใจในผลงานและจะช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการและ สามารถพัฒนาภาษาพูดของเขาได้

2. ระยะก่อนสัญลักษณ์ (Pre-Symbolic Stage) อายุ 4-7 ขวบ ในช่วงนี้เด็กจะเริ่มวาดภาพโดยวิธีการต่าง ๆ และรู้สึกสนุกกับการสร้างรูปแบบ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ขึ้น ในขั้นนี้เรียกว่าขั้นก่อนสัญลักษณ์เพราะเด็กจะเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้อยู่เสมอ ระยะนี้จะเริ่มขึ้นเมื่อเด็กสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่วาดกับความเข้าใจ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2535, หน้า 189-190) ได้สรุปขั้นตอนพัฒนาการทางศิลปะใน ระดับปฐมวัยไว้ 3 ระยะ คือ

1. ระยะประสาทสัมผัส ระดับอายุ 0-2 ขวบ ศิลปะเด็กวัยนี้เริ่มขึ้นเมื่อเด็กมีประสาทสัมผัสเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การสัมผัส การรู้สึก การเห็น การถ่ายทอด การลิ้มรสและการฟัง จะเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งของการ ปฏิบัติงานทางศิลปะของเด็ก

2. ระยะขีดเขียน หรือระยะเส้นยุ่ง ระดับอายุ 2-4 ขวบ การแสดงออกของเด็กวัยนี้เริ่มจากการขีดเขียนเส้นอย่างไม่เป็นระเบียบในระยะ เริ่มต้น ต่อมาเด็กจะเริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ของเส้นที่วาดและควบคุมเส้นที่ขีดเขียนให้มี ความหมายไปตามจินตนาการของตนได้

3. ระยะก่อนสัญลักษณ์ ระดับอายุ 4-7 ขวบ เด็กวัยนี้จะวาดภาพด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้วาดด้วยความเป็นจริงสัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นในภาพเขียนขึ้นอยู่กับความรับรู้ของตน ระยะนี้เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการขีดเขียนที่ไม่มีความหมายไปสู่การขีดเขียนที่มีความหมายและสร้างให้ปรากฏเป็นรูปร่างได้ เด็กจะพยายามสนองความต้องการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ภาพที่ตนเขียนกับความเป็นจริงของโลกภายนอก

จากพัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัยที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการ ทางความคิด ทางด้านศิลปะของเด็กเป็นไปอย่างบริสุทธิ์และเด็กจะมีความคิดและจินตนาการ สูงสุดในช่วงนี้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรตระหนักและ จัดกิจกรรมศิลปะที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดเพื่อพัฒนากฎมติดสร้างสรรค์ และจินตนาการให้สูงขึ้นและต่อเนื่องกับทุกระดับวัยของเด็ก

กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยมีได้เน้นให้เด็กทำสวยหรือเหมือนจริง แต่ให้เด็กทำอย่างเสรี อันเกิดจากการคิดและจินตนาการ ซึ่งเด็กในวัยนี้มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ สูงสุดอยู่แล้ว ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้พัฒนาตามวัยจึงเป็นการแสดงออกทางความคิด สร้างสรรค์และจินตนาการที่เกิดจากความสนใจ การรับรู้ประสบการณ์และความพร้อมของ เด็กแต่ละคนโดยเด็ก ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาทางศิลปะด้วยอารมณ์ที่สนุกสนาน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน ประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, 2537, หน้า 8-9)

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2533, หน้า 52) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะที่เหมาะสม สำหรับ เด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 5 สาขา คือ

1. กิจกรรมวาดเส้น (Drawing)
2. กิจกรรมระบายสี (Printing)
3. กิจกรรมภาพพิมพ์ (Paint Making)
4. กิจกรรมประติมากรรม (Sculpture)
5. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง (Crafts)

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2535, หน้า 196) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริม ประสบการณ์ทางความรู้สึกสัมผัสมากกว่าประสบการณ์ที่มุ่งใช้เหตุผลเป็นกิจกรรม กระตุ้นให้เกิดเกิด จินตนาการอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นนักคิด นักสร้างสรรค์ใน โอกาสต่อไป ดังนั้นกิจกรรม สร้างสรรค์ทางศิลปะที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. การสร้างภาพ
2. การเล่นสี
3. การปั้น
4. การประดิษฐ์
5. งานกระดาษ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (2537, หน้า 17) ให้ ความเห็น ว่า กิจกรรมศิลปะที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัย ได้แก่

1. การวาดภาพระบายสี
2. การปั้น
3. การพับ ฉีก ตัด ปะกระดาษ
4. การพิมพ์ภาพ
5. การเล่นกับสีน้ำ
6. การร้อยวัสดุ
7. การประดิษฐ์วัสดุ

เกศินี นิสัยเจริญ (2527, หน้า 5-6) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะที่สามารถจัดให้เด็กปฐมวัย ต่อไปนี้

1. กิจกรรมวาดภาพระบายสี
2. กิจกรรมฉีกปะและติดกระดาษ
3. การปั้น
4. การพิมพ์
5. งานพับกระดาษ
6. การประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นของใช้

สิริลักษณ์ ศรีกมล (2537, หน้า 189) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะมีอยู่มากมายที่เหมาะสม สัมกับเด็กปฐมวัย กิจกรรมศิลปะที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยมี 5 ประเภทคือ

1. กิจกรรมสร้างภาพ
2. กิจกรรมทดลองสี
3. กิจกรรมงานพิมพ์
4. กิจกรรมงานประดิษฐ์
5. กิจกรรมงานปั้น

จากกิจกรรมที่กล่าวมาสรุปได้ว่ากิจกรรมทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรม ที่มุ่งเสริมประสบการณ์ทางความรู้สึกสัมผัสมากกว่าประสบการณ์การใช้เหตุผล ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นนักคิดและนักสร้างสรรค์ในอนาคตต่อไปภายภาคหน้า

วิธีการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2541, หน้า 37) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยควรเตรียมการดังนี้

1. จัดเตรียมโต๊ะและอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนทำกิจกรรม การจัดโต๊ะกิจกรรมนี้ครู ควรจัดกิจกรรมหลายๆ กิจกรรม เพื่อให้เด็กมีอิสระในการเลือกทำสิ่งที่ตนพอใจและประโยชน์ที่ได้รับจากศิลปะแต่ละอย่างแตกต่างกัน จึงต้องจัดหลายกิจกรรมในหนึ่งคาบเวลา แล้วให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรม
2. การให้เด็กเข้าทำกิจกรรม ครูควรให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบโดยการ ทอยยเข้าทำกิจกรรม
3. การเปลี่ยนหมุนทำกิจกรรม ครูต้องกำหนดข้อตกลงกับเด็กว่า หากโต๊ะใดมีเด็ก ครบหรือเต็มแล้ว แต่เด็กสนใจที่จะทำกิจกรรมนั้นบ้าง ต้องคอยจนกว่าจะมีที่ว่าง จึงสามารถ เข้าทำกิจกรรมนั้นๆ ได้
4. กิจกรรมใดเป็นของใหม่สำหรับเด็ก ครูควรจะได้แสดงวิธีทำให้เด็กดู
5. เมื่อทำงานเสร็จหรือหมดเวลา ครูต้องเตือนให้เด็กเก็บวัสดุ เก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ เข้าที่ดูแลห้องให้สะอาดเรียบร้อย

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

เลเดอร์แบรนด์ (Hilderbrand, อางใน กรภัสสร ประเสริฐศักดิ์ 2539, หน้า 16) กล่าวว่า กิจกรรมทางศิลปะมีความสำคัญยิ่งในการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ปฐมวัยและได้เสนอแนะในการจัดกิจกรรมด้านศิลปะไว้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญในกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าจะคำนึงถึงผลงานของเด็ก

2. ให้ความสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ โดยหลีกเลี่ยงการให้เด็กวาดลอกเลียนแบบหรือวาดภาพพระบายสีจากสมุดภาพ ซึ่งทำให้เด็กไม่ได้ใช้ความคิดอิสระ ซึ่งทั้งสองแบบนี้มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์
3. แสดงความชื่นชมต่อผลงานความก้าวหน้าของเด็ก
4. วางแผนกิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เด็กสามารถหยิบจับได้ง่ายและสะดวกในการใช้
6. ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่ว่ากำลังทำอะไรอยู่ หรือเดาว่าสิ่งที่เด็กทำคืออะไร
7. ฝึกฝนและแนะนำให้เด็กได้ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง รู้จักการแสดงออก และมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย
8. ให้คิดว่ากิจกรรมทางด้านศิลปะมีความสำคัญเหมือนกับการจัดประสบการณ์ใน การเรียนการสอน
9. ให้ความรู้ด้านศิลปะ เช่น เรื่องสี ขนาดและรูปร่างแก่เด็ก
10. อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและเสนอแนวทางในการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะแก่เด็ก

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสใช้ความคิดและ จินตนาการที่อิสระ ปราศจากการบังคับและการประเมินผล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรม ศิลปะมาจัดเป็นกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัยเพราะ กิจกรรมนี้จะให้โอกาสเด็กในการแสดงออกอย่างอิสระเสรีทั้งการคิดและการกระทำโดย คำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของเด็กเป็นพื้นฐานเพื่อที่เด็กจะได้พัฒนาศักยภาพทาง ความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ เด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำ ศักยภาพด้านนี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไปในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โณทัย อุมบุญญาภาพ (2537) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เด็กระดับก่อน ประถมศึกษา โดยใช้เครื่องเล่นอิสระ กระดานกระดานทราย และไหมพรมหลากสี พบว่าเด็กระดับ ก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้เครื่องอิสระกระดานกระดานทราย และไหมพรมหลากสี มีความคิดสร้างสรรค์ที่พิจารณาทั้งในส่วนรวมแต่ละองค์ประกอบคือ ความคิดริเริ่ม ความคิด คล่องแคล่ว และความคิดละเอียดลออ สูงกว่าเด็กก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์ใน กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) และเล่นตามมุมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

ขวัญฟ้า ริงสิยานนท์ (2532) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ จากการฟังนิทานด้วยการเล่า โดยใช้หุ่นกับรูปภาพว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิด คล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจากการฟังนิทานด้วยการเล่าโดยใช้หุ่นกับ

รูปภาพไม่ต่างกัน แต่การเล่านิทานโดยใช้หุ่นและรูปภาพต่างช่วยให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออสูงขึ้น

คะนึ่ง สายแก้ว (2533) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมมุ่งเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมมุ่งเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

จงใจ ชัยกิจ (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาลที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลแตกต่างกันคือ นักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาตามแผนการจัดประสบการณ์

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสใช้ความคิดและจินตนาการที่อิสระ ปราศจากการบังคับและการประเมินผล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมศิลปะมาจัดเป็นกิจกรรม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยเพราะกิจกรรมนี้ทำให้โอกาสเด็กในการแสดงออกอย่างอิสระทั้งการคิดและการกระทำโดยคำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของเด็กเป็นพื้นฐานเพื่อที่เด็กจะได้พัฒนาศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

บทที่ 3

ผลการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตาม ลำดับต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นอนุบาลสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 20 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยการจับสลากเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ซึ่งจากการนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอร์แรนซ์ (Torrance Test of Creative Figural Form A) ไปทดสอบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนทำการทดลอง พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอร์แรนซ์ (Torrance Test of Creative Figural Form A) ซึ่งเป็นแบบทดสอบมาตรฐานของ Torrance ส่วนประกอบของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ซึ่ง ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. กิจกรรมสำหรับดำเนินการทดลอง 3 ชุดคือ
กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction)
กิจกรรมชุดที่ 2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion)
กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน (Parallel Line)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยนั้นมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ชั้นเตรียมการ

1.1.1 ศึกษาหลักสูตร คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2

1.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์การเรียนและกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

2. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามเทคนิคการสอน

2.1 ศึกษาแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา

2.2 สร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์

2.2.1 จัดทำกำหนดการสอนตามเนื้อหา 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยพืชผักผลไม้ หน่วยต้นไม้ที่รัก หน่วยสัตว์ที่น่ารู้ และหน่วยรูปร่างรูปทรง หน่วยละ 5 แผน จำนวน 10 แผน

2.2.2 เขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามเทคนิคการสอน ดังนี้

- 1) ชื่อหน่วยการเรียนรู้
- 2) หัวข้อเรื่อง
- 3) สาระสำคัญ
- 4) จุดประสงค์
- 5) เนื้อหา
- 6) กิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้สัมพันธ์กับระยะของ วิธีการสอน
- 7) สื่อการเรียน
- 8) การวัดประเมินผล

2.3 นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามเทคนิคการตอบแบบรับภาษาไปใช้กับกลุ่มควบคุม เป็นเวลาทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ โดยสลับเวลาในการสอนกับ กลุ่มทดลอง การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ไปทดสอบนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมก่อนการทดลอง และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง ตามแผนการจัดกิจกรรมทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ตามแผนการจัดกิจกรรม จำนวน 10 แผน แผนละ 5 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์
 - 2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา จำนวน 10 แผน แผนละ 5 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์
3. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ฉบับเดิมไปทดสอบนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างก่อนและหลัง ทำการทดลองของกลุ่มทดลอง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย จากนั้นทำการทดสอบ สมมติฐานด้วยการทดสอบค่า (t-test) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนนคกมคิด สร้างสรรค์ จากนั้นทำการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอข้อมูล ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการเด็กปฐมวัย จากการนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) ไปทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏผลดังแสดงใน ตาราง 1

ตาราง 1 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ความคิดสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ความคิดคล่องแคล่ว	30.91	6.04	38.42	1.56	4.35
ความคิดริเริ่ม	23.91	3.53	34.00	3.01	6.65*
ความคิดละเอียดลออ	7.00	0.95	8.83	0.83	5.01
รวม	61.82	9.85	81.25	4.37	5.97

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านความคิดริเริ่มเพิ่มขึ้นสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านความคิดคล่องแคล่ว ส่วนด้านความคิดละเอียดลออ นั้นเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะเสรีกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา

ความคิดสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ความคล่องแคล่ว	38.42	1.56	31.47	3.32	6.98
ความคิดคิดริเริ่ม	34.00	3.01	25.33	4.52	4.98
ความคิดละเอียดลออ	8.83	0.83	7.42	0.99	3.95
รวม	81.25	4.37	63.97	7.83	6.06

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจาก เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน เมื่อพิจารณา แต่ละด้าน พบว่า ด้านความความคิดริเริ่มแตกต่างกันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านคิดคล่อง แคล่ว ส่วนด้านความคิดละเอียดลออแตกต่างกันน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอน

ความคิดสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ความคล่องแคล่ว	7.50	5.96	0.66	1.37	3.32
ความคิดคิดริเริ่ม	10.08	5.24	1.75	2.80	4.94
ความคิดละเอียดลออ	1.83	1.26	0.58	0.90	3.80
รวม	19.41	11.25	3.00	3.36	4.56

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีมีพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้าน

ความคิดริเริ่มแตกต่างกันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้าน ความคล่องแคล่ว ส่วนด้านความคิด
ละเอียดลออ แตกต่างน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการเด็กปฐมวัย
พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม
สร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม
สร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 20 คน แบ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน โดยวิธีการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัย จำนวน 10 แผน ซึ่งแต่ละแผนประกอบไปด้วยกิจกรรมศิลปะ

2.2 แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา

2.3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอร์เรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองทั้งสองกลุ่มโดยกลุ่มทดลองใช้แผนกการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย และกลุ่ม ควบคุมใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์ให้ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก ของทอร์เรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดในคู่มือการตรวจให้คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างก่อน และหลังทำการทดลองของกลุ่มทดลอง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย จากนั้นทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบ คำบรรยาย

4.2 ข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนตามความคิด สร้างสรรค์ จากนั้นทำการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอข้อมูล ในรูปตารางประกอบ คำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีสูงๆอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ .01
2. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับ การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบปรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตาม แผนการจัดกิจกรรมมีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนได้รับการจัด ประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมแสดงให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้

จากผลการวิจัย พบว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผน การจัดกิจกรรมทำให้พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด คล่องแคล่ว ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ ทั้งนี้ เพราะการจัดประสบการณ์โดยใช้ กิจกรรมสร้างสรรค์ ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี ได้ยึดหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 เป็นแกนและจัดประสบการณ์ให้สอดคล้อง กับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแผนการจัด ประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบภาษาจากการ ที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองแล้ว พบว่า สิ่งสำคัญที่ ทำให้การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรม สร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีสามารถ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัยให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีดังต่อไปนี้

1) แผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี เป็นแผนการจัดกิจกรรมที่เห็นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ คือได้มีโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการทำกิจกรรม และการเลือก กิจกรรมที่ตนเองสนใจ

ท่ามกลางกิจกรรมที่จัดไว้อย่างหลากหลายในแต่ละวัน ซึ่งในแต่ละวัน ได้จัดกิจกรรมศิลปะแต่ละกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่สอดคล้อง เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ดังที่ อาร์ รังสินันท์ (2532, หน้า 557) ได้กล่าวไว้ว่าการ จัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยควรเป็นกิจกรรมที่让孩子เรียนรู้ได้ด้วย ความสนุกสนานและเป็น กิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจทดลอง ลงมือปฏิบัติจริงและค้นพบคำตอบด้วย ตนเองจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ วราภรณ์ รักวิจัย (2522, หน้า 34-35) ที่ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กปฐมวัยว่าควรให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองไม่บังคับให้เด็กทำตามคำสั่งหรือเข้มงวดในแบบแผนมากเกินไป ควรสนับสนุนให้เด็กได้มี การแสดงออกโดยการยอมรับ ของหมู่คณะอย่างเสรีและควรจัดประสบการณ์ใหม่ๆ ให้เด็กเพื่อให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี นอกจากนี้ โรเจอร์ส (Rogers, อ้างใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2535, หน้า 50-51) ยังได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โดยการจัดภาวะที่มีเสรีในการแสดงออก เป็นการพูด การแสดงออกหรือการทำสิ่งที่มีลักษณะแปลกใหม่

2) บรรยากาศในการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ร่างเทคนิควิธีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับเด็ก กระตุ้นโดยการให้โอกาสนักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระตามความสนใจและความสามารถของตนเองไม่มีการบังคับหรือจำกัดลีดรอนทางความคิดของนักเรียน ยอมรับความคิดเห็น และความสามารถของเด็กแต่ละคน สร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมทุกครั้งโดยการชมเชย นักเรียน นอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยยังได้สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้มีความ สดชื่น ยั่วยุให้เด็กเกิดความสนใจในกิจกรรมและการแสดงออกอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ ความคิดเห็นของ โรเจอร์ส (Rogers, อ้างใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2535, หน้า 50-51) ที่กล่าว ไว้ว่าการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่มีการวัดและประเมินผล เพื่อให้ทุกคนทำงานด้วย ความสบายใจไม่ต้องห่วงหรือวิตกว่าจะได้คะแนนไม่ดีทำให้เป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองกล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ เดวิส (Davis, อ้างใน คะนิง สายแก้ว, 2533, หน้า 24) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูควรเป็นคนใจกว้าง ยอมรับสิ่งแปลกใหม่ โดยการสอนกระบวนการบางอย่างเพื่อให้รู้จักนำไปประกอบกันเป็นความคิดใหม่ๆ ให้เกิดแรงจูงใจ ที่จะนำความสามารถของตนเองออก มาใช้ให้มากที่สุดครูต้องทำ ความคุ้นเคยกับนักเรียน รู้จักยึดหยุ่นใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็นและการแก้ปัญหาอย่างมีจินตนาการของเด็ก นอกจากนี้ครูยังต้องจัดสภาพแวดล้อมใน ห้องเรียนที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้แสดงความคิดอย่างเสรีเพื่อให้เกิดความคิดจินตนาการ สอดคล้องกับความคิดเห็นของสมิทและฮิวเครท (Smith & Hildreth, อ้างใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2535, หน้า 96) ที่ว่าสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดในการที่จะช่วยพัฒนาความคิดสร้าง สรรค์ให้เด็กคือบรรยากาศเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจและค้นคว้าด้วยตนเองและบรรยากาศ ในโรงเรียนและห้องเรียนมีผลต่อพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของ

เด็กมากห้องเรียนเด็กสามารถแสดงความคิดเห็นแปลกๆ ใหม่ๆ ของตนเองโดยเฉพาะอย่างเต็มที่และนักเรียน รู้สึกเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมจากวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป ย่อมเป็นห้องเรียนที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในระหว่างดำเนินกิจกรรมศิลปะเสรี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสม ครูเข้าใจบทบาทของตนเอง ห้องเรียนมีบรรยากาศที่สดชื่น แจ่มใส และช่วยยั่วยุให้เกิดความสนใจในการทำกิจกรรม ส่งผลให้เด็กเกิดความสุข สนุกสนาน มีความ กระตือรือร้นและกล้าแสดงออก โดยผู้วิจัยสังเกตจากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในระหว่าง การทำกิจกรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าครูและบรรยากาศในห้องเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริม พัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญโดยการกระตุ้นให้เกิดความคิดในการสร้างสรรค์ อย่างเสรี เพราะการทำกิจกรรมอย่างมีความสุข สนุกสนาน ท่ามกลางบรรยากาศที่สดชื่นแจ่มใส และรู้สึกอิสระปลอดภัยของนักเรียนจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาพร นันทะพงษ์ (2534, หน้า 62) ที่กล่าวว่า การจัดห้องเรียนที่ สะอาด โลง มีการจัดมุมประสบการณ์ ประกอบด้วยสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เพียงพอกับความ สนใจของนักเรียน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัยตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ได้

3) สื่อการเรียน ในการดำเนินการตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย ผู้วิจัย ได้จัดหาสื่อที่มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนอย่างเพียงพอ สื่อการเรียนมีความหลากหลาย เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังที่ปรากฏในเอกสารของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2527, หน้า 496) ที่ว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัยจะทำได้โดยการส่งเสริมกิจกรรมศิลปะและจัดหาเลือกสื่อที่ดี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสื่อตามวัยของเด็ก คุณภาพในของความปลอดภัย ความสะดวก ในการจัดหา ให้มีความหลากหลายเพียงพอกับจำนวนตัวเด็ก เป็นสื่อที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์และ เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง สื่อการเรียนการสอนที่จัดหาและจัดสร้างขึ้น ประกอบแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย เมื่อนำไปใช้ พบว่า นักเรียนมีความสนใจมากเนื่องจากสื่อมีความหลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอกับจำนวนและความต้องการของนักเรียน นักเรียนสามารถใช้สื่อได้ ตามความสนใจและความต้องการของตนในกิจกรรมแต่ละกิจกรรมได้อย่างสะดวก จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานของ ตนเองได้อย่างเต็มที่ ขณะสื่อที่นำมาประกอบการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นสื่อที่หาได้ง่าย ในท้องถิ่น เศษวัสดุที่เหลือใช้ จึงเป็นการง่ายแก่การเสาะหาของครูที่จะนำมาประกอบการสอน และการทำกิจกรรมของนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

4) การประเมินผลงาน เด็กและครูเป็นผู้ร่วมตั้งเกณฑ์การประเมินผลงานทำให้ เด็กเกิดการยอมรับในผลงานของตนและผลงานของเพื่อน มีความกระตือรือร้นที่จะสร้างสรรค์ ผลงานที่มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ

จากผลการวิจัย แสดงว่า แผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย บรรยากาศในการเรียน การสอน สื่อการเรียนการสอนในการสร้างสรรค์งานในกิจกรรมศูนย์

ศิลปะเสรี สามารถพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน อย่างไรก็ตามการพัฒนาการด้าน ความคิดละเอียดลออ นั้นเพิ่มขึ้นให้ดีที่สุดซึ่ง กรมวิชาการ (2535, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดละเอียดลออนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้

1. อายุ เด็กที่มีอายุมากจะมีความสามารถทางด้านนี้มากกว่าเด็กอายุน้อย
2. เพศ เด็กหญิงจะมีความสามารถมากกว่าเด็กชายในด้านความคิดละเอียดลออ
3. ความสังเกต เด็กที่มีความสามารถด้านการสังเกตสูง จะมีความสามารถในด้าน ความคิดละเอียดลออสูงด้วย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของอายุ เพศ และความสามารถในด้าน การสังเกต ของเด็กปฐมวัยในการแบ่งกลุ่ม ดังนั้นพัฒนาการด้านความคิดละเอียดลออของเด็ก ปฐมวัยจึงเพิ่มขึ้น น้อยมากจนแทบจะไม่เพิ่มขึ้นเลย

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัด กิจกรรม ศูนย์ศิลปะเสรี มีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัด ประสบการณ์โดยใช้ กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอน แบบรับภาษา ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ ทั้งนี้เนื่องจากการจัด ประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัด กิจกรรมศิลปะเสรี ได้จัดกิจกรรมการเรียน การสอนในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้โดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้อิสระทางความคิดและการ ปฏิบัติกิจกรรมท่ามกลาง กิจกรรมศิลปะที่หลากหลายในแต่ละวัน ดังที่ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2535,หน้า97)ได้กล่าว ไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยที่ทำให้เด็กมีโอกาสเลือกทำ กิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจและความถนัด ที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ เด็ก ปฐมวัย ได้แก่ การจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ นอกจากเด็กจะได้มีโอกาสทดลอง คิด ค้นคว้า และสร้างสรรค์ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วเด็กยังแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยไม่ ต้องวิตก กังวล และยังเป็นการช่วยให้ครูต้นตัวอย่างเสมอ ในการที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สรรวจแหล่งวัสดุ อุปกรณ์ และคิดค้นสร้างสรรค์อุปกรณ์ให้มากขึ้น

จากผลการวิจัย พบว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามเทคนิค การสอน แบบรับภาษานั้นสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นได้น้อยกว่าการจัด ประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและ พัฒนาการเด็กปฐมวัย นั้นอาจเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เน้นจุดประสงค์หลักคือ ใช้เป็นสื่อภาษาไทยโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้สัมพันธ์กับระยะเวลาการสอนแบบรับภาษาดังนี้

1. ระยะเวลาและระยะเฝ้าให้เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมศิลปะแต่ละกิจกรรมเป็นเวลาถึง 1 สัปดาห์ เช่น ปั้นดินน้ำมัน 1 สัปดาห์ โดยเพิ่มเนื้อหาแต่ละวัน สัปดาห์ต่อไปถึงจะเพิ่ม กิจกรรมใหม่จึง ไม่เป็นการกระตุ้นหรือเร้าความสนใจในการทำกิจกรรมทำให้เด็กไม่อยากทำ กิจกรรมที่ใช้สื่ออุปกรณ์ เดิมซ้ำซากโดยสังเกตจากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก เด็กมักจะพูดว่า ไม่อยากทำไม่ทำได้ไหม อยากทำ กิจกรรมอื่น ด้วยเหตุนี้อาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

กลุ่มนี้เกิดขึ้นน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับได้ว่าการจัด ประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัด กิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี

2. ระยะเด็กพูดได้ คือระยะแถม ระยะงอกและระยะงาม จะเน้นทางด้านภาษาพูด โดยการ ให้เด็กเล่าผลงานของตนให้ครูฟังตามลำพังก่อน ต่อไปจึงเล่าให้เพื่อนฟัง เกิดการซับซ้อนในการทำ กิจกรรม ทำให้เด็กไม่อยากเล่าเพราะได้เล่าเรื่องเดียวกันถึง 2 รอบ เด็กในวัยนี้ ช่วงความสนใจจะสั้น โดยการสังเกตพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก เด็กจะไม่ตั้งใจคิดและเล่าผล งานของตน จะเล่าสั้นๆ ไม่เป็น เรื่องราวเพื่อให้เสร็จไวๆ จะได้ทำกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจกว่านอกจากนั้นการประเมินผลงานของตนเอง และเพื่อน เด็กไม่มีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์ ในการประเมิน จึงทำให้ความกระตือรือร้นในการทำงาน น้อยลง งานที่เด็กทำขึ้น มักจะเป็น ผลงานที่เด็กเคยทำมาแล้ว เด็กไม่คิดทำงานที่แปลกใหม่ เพราะ เด็กไม่ทราบว่าจะงานที่ตนทำนั้น มีส่วนใด หรือไม่อย่างไร และเด็กมักจะเลียนแบบผลงานของเพื่อนคือจะ ผลิตผลงานออกมาเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัด กิจกรรม ศูนย์ศิลปะเสรี เป็นแผนการจัดประสบการณ์รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งให้อิสระทาง ความคิดและการ ปฏิบัติกิจกรรม ประกอบไปด้วยกิจกรรมศิลปะที่มีความหลากหลาย เหมาะสม กับความสนใจและ พัฒนาการของเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัยให้เกิดขึ้นได้ โดยการ สังเกตจากคะแนนรวมความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้าน ความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ พบว่า นักเรียนที่ได้รับ การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดย ใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาของ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดสร้างสรรค์ ด้าน ความคิดริเริ่ม และด้าน ความคิดคล่องแคล่ว ส่วนด้านความคิดละเอียดลออนั้นเด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่ม มีพัฒนาการเพิ่ม ขึ้นไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้เนื่องจาก อายุ เพศ และความสามารถในด้านการ สังเกตของ นักเรียนปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันน้อยจนแทบจะไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้นควร ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นไปอย่าง สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. การดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือครูให้ละเอียดเพื่อที่จะได้ดำเนินการจัด กิจกรรมได้ตามขั้นตอน และวิธีการ ดำเนินกิจกรรมได้อย่างถูกต้องชัดเจน

2. การดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัด กิจกรรมศิลปะ เสรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนควรเข้าใจบทบาทที่สำคัญ ของตนเองในการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์โดยการสร้างสัมพันธ์ที่ีระหว่งครูมีการใช้คำพูดกระตุ้นเร้าและเสริมแรงอย่าง เหมาะสม

3. กิจกรรมศิลปะในแผนการจัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่น และเปลี่ยนแปลงได้ตามความ เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น

4. ในการดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนควรนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและให้ เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนให้มากที่สุด

5. แผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก ปฐมวัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับประถมศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดศูนย์กิจกรรมอื่นนอกเหนือจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ควรมีการติดตามผลในระยะยาวภายหลังการเสร็จสิ้นการทดลองเพื่อดูว่าความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนมีความคงทนเหลืออยู่มากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- กนกทิพย์ พัฒนาพัวพันธ์. (2543). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อการวิจัยการศึกษา.
- ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
กรภัสสร ประเสริฐศักดิ์.(2539). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมศิลปะการสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชิงเหตุผลและคำถามเชิงเปรียบเทียบ.
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้
การสอน การวัดผลการประเมินผล. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2554). เอกสารประกอบการสอนวิชาความคิดสร้างสรรค์.
กรุงเทพฯ ภาควิชาโรงเรียนสาธิต คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.ค
- คะนิง สายแก้ว. (2549). ความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
โดยใช้ กิจกรรมมุ่งเน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการจัดประสบการณ์
ใช้กิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จงใจ ชัยกิจ. (2554). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอนุบาลที่เรียนวิชาศิลปศึกษา
โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์. ปริญญาโท
การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จินดา วสุดุม.(2541). การใช้กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัด
สุทธรรามาราม จังหวัดนครนายก. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดาราวรรณ ยะเวียง.(2542). การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล
การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารี พันธุ์มณี. (2557). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,2557.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล
วันเดือนปีเกิด
ประวัติการศึกษา
ที่อยู่

นางนวพร พันธุ์ประสิทธิ์
22 เมษายน 2507
ปริญญาตรีครุศาสตร์ สาขาวิชาปฐมวัย
200 หมู่ที่ 13 ต.แก่งเลิงจาน อ.เมืองมหาสารคาม
จ.มหาสารคาม 44000

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายงานการวิจัยบุคลากร (R2R)

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัย
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

The study of raising of parents on the growth and development of early
childhood. Rajabhat Maha Sarakham University Demonstration School.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
นวพร พันธุ์ประสิทธิ์
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

หัวข้อวิจัย การศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก
ปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ดำเนินการวิจัย นวพร พันธุ์ประสิทธิ์
หน่วยงาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นอนุบาลสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 10 แผน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ .01
2. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับ การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Research Title	The study of raising of parents on the growth and development of early Childhood. Rajabhat Maha sarakham University Demonstration School.
Researcher	Nawaporn Panprasit
Organization	Demonstration school Rajabhat Maha Sarakham University
Year	2018

ABSTRACT

This research aims to study the conditions for economic growth and development of early childhood and study of factors that affect the growth and development of early childhood. Aspects of raising parental and community involvement.

The population used in this research is the kindergarten students, Rajabhat Maha sarakham University demonstration, the number of 20 people used tools in the research include the planned activities to develop creative ideas for early childhood, the number 10 plans.

The research found that:

1. The development of creativity of the early childhood experiences using creative activities, planned events, significant examples san way. .01 level statistics
2. The development of creativity of the early childhood experiences using creative activities based on the parent's parenting plan to the growth and development of early childhood early childhood received higher. Organizing experience, using creative activities according to the plan, according to tricks experience teaching languages, statistically significant at the .01 level

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการเจริญเติบโตและพัฒนารองของเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนารองของเด็กปฐมวัย ด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอขอบคุณ บุคลากรและอาจารย์ ฝ่ายอนุบาล โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่คอยให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมในครั้งนี้

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยในปีงบประมาณปี 2561 ในครั้งนี้

นภาพร พันธุ์ประสิทธิ์

2561

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์.....	5
การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	7
การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	7
การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	9
อุปสรรคของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	10
พัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	13
กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	14
วิธีการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	19
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	19
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	19
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	20
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	22
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	25

สรุปผลการวิจัย.....	26
อภิปรายผล.....	26
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	30
บรรณานุกรม.....	32
ประวัติผู้วิจัย.....	33

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะเสรี.....	33
4.2 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะเสรีกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา.....	34
4.3 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะเสรีกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามเทคนิคการสอนแบบรับภาษา.....	34

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY